

Klimaseminar i Sømna 29.03.2022:

Tilskudd til klimatiltak på gårdsbruk

- Dagens ordninger og et blikk i glasskula

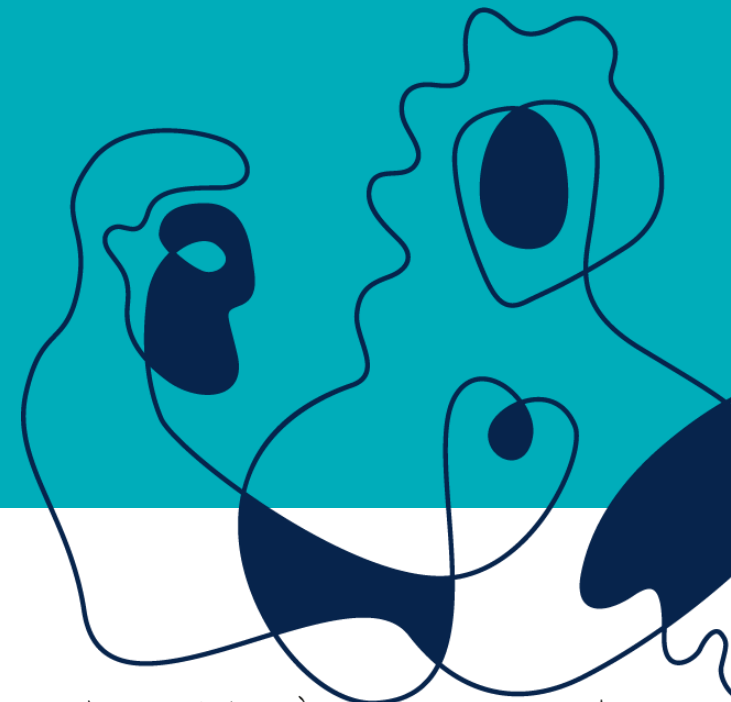
Arne Farup

seniorrådgiver, landbruks- og reindriftsavdelinga

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

— virker til Nordlands beste

Dagens ordninger:

SMIL - [Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket](#)

SMIL-midlene forvaltes av kommunen

§ 1 Formål

*Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, **utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.** Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.*

Dagens ordninger:

SMIL til klimatilstand

Forskriftens § 5 Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak

(---) Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensning eller risikoen for forurensning fra jordbruket.

Landbruksdirektoratets rundskriv 2020-12 (kommentarer til SMIL-forskriften):

5.2.2. Utslipp til luft

«Det kan gis engangstilskudd til etablering av dekke over eksisterende gjødsellager.

Etablering av dekke demper utslipp til luft, særlig av ammoniakk. (---) Det avgjørende i søknadsbehandlingen må uansett være at tiltaket forebygger utslipp til luft.»

Dagens ordninger:

Drenering som klimatilak (1)

[NIBIO rapport 6/2020: Drenering og klimagassutslipp – Virkning av drenering på lystgassutslipp og lønnsomhet, dreneringsbehov og tiltaksanalyse](#)

Bedre drenering av åkrer og jorder kan gi bedre vekstbetingelser, høyere avling og mindre utslipp av lystgass

N_2O – utvikles ved tilførsel av lettløselig nitrogen og når jorda er for våt/tett. Klimagass med nær 300 ganger så stor virkning som tilsvarende mengde CO_2 . Anslås at lystgass utgjør 45 prosent av samlede utslipp av klimagasser fra landbruket. (Bioforsk 2011)

Dagens ordninger:

Drenering som klimatililtak (2)

Tilskudd til drenering:

- Informasjon på [Landbruksdirektoratets nettside](#).
- Søke via Altinn
- Søknaden saksbehandles av kommunen

Dagens ordninger:

Innovasjon Norge (1)

Investeringer, utredninger og kompetansetiltak:

Tilskudd til produksjon av fornybar energi i landbruket:

«Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologi i landbruket skal **stimulere landbruket til å produsere, bruke og levere fornybar energi**. Programmet har tre satsingsområder: fornybar energi i landbruket, introduksjon av nye produksjonsteknologier og produksjon av brenselsflis.»

Dagens ordninger:

Innovasjon Norge (2)

Tilskudd til tradisjonelt landbruk:

«Vi kan støtte investeringer knyttet til faste anlegg og tilhørende produksjonsutstyr for tradisjonelle jord- og husdyrproduksjoner. Investeringen må være nødvendig for å oppnå planlagt produksjon, og det må forventes avsetningsmuligheter eller -avtaler for produktene.

Vi prioriterer prosjekter som gir økt matproduksjon der det er markedspotensial, prosjekter som bidrar til økt dyrevelferd og **prosjekter med energi- og klimaeffektive løsninger, som for eksempel bruk av bioenergi** og tre som byggematerialer.»

Dagens ordninger:

Hvem gjør hva i forhold til regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP)?

Jordbruksoppgjøret: Setter de økonomiske rammene for fylkene, legger føringer for Landbruksdirektoratet og statsforvalterne.

Landsbruksdirektoratet: Lager RMP-meny, instruks, forskriftsmal, rundskriv

Statsforvalteren: Velger tiltak (ordninger), setter foreløpige og endelige satser, vilkår (noen), vedtar forskrift, lager veiledningshefte, behandler søknader om dispensasjoner, kontrollerer kommunene

Kommunen: Veileder, saksbehandler søknadene, kontrollerer foretakene

Dagens ordninger:

Miljøtilskudd i Nordland (RMP) – spredning av husdyrgjødsel

Søker må enten velge alternativ 1 eller alternativ 2	Tre tiltak under spredning av husdyrgjødsel:			Mulig tillegg til hver av de tre tilskudds-ordningene:
	Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen (§ 21) Foreløpig sats 2021: Kr 30/daa (endelig sats kr 34)	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel (§ 22) Foreløpig/endelig sats 2021: kr 65/daa	Spredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding (§ 23) Foreløpig/endelig sats 2021: kr 60/daa	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange (§ 24) Foreløpig/endelig sats 2021: Kr 110/daa
Alternativ 1:	Spredningen skal omfatte all gjødsel som foretaket disponerer . Frist 15.8.			Mulig tillegg for areal hvor slange brukes.
Alternativ 2:		Tilskudd til areal hvor nedlegging/ nedfelling gjøres innen 15.8		Mulig tillegg for areal hvor slange brukes.
			Tilskudd til areal hvor spredning med rask nedmolding gjøres innen 15.8	Mulig tillegg for areal hvor slange brukes.
Hvis alternativ 2 velges, kan det også spres gjødsel på andre areal etter 15.8, men da uten tilskudd for disse arealene.				

– virker til Nordlands beste

Dagens ordninger:

Vilkår for miljøtilskudd (RMP) til klimarådgiving

- *Det kan gis tilskudd for klimarådgiving som er gjennomført i en søknadsperiode, fra 15. oktober forrige år til 15. oktober i søknadsåret.*
- *Tiltaksplan og kvittering for utført rådgiving må vedlegges søknaden.*
- *Med klimarådgiving menes rådgiving som tar for seg en helhetlig gjennomgang av utslipp og opptak av klimagasser på gården, med sikte på å gjennomføre klimatiltak. Behov for klimatilpasning skal også inngå i rådgivningen.*
- *Tilbydere av klimarådgiving skal være godkjent av Landbruksdirektoratet.*
- *Dersom det søkes om tilskudd for gjennomført klimarådgiving i flere søknadsperioder, er det et vilkår for å få tilskudd at tiltaksplanen oppdateres for hver søknad.*
- *Tiltaksklasser: En-til-en rådgiving, grupperådgiving.*
- *Tilskuddet kan kun utmåles for én gjennomført rådgiving per søknadsomgang*

Dagens ordninger:

Klimarådgiving – foreløpige tilskuddssatser

	Enhet	Kr
En-til-en rådgivning, høy sats (Foretak med <u>både</u> planteproduksjon og husdyrproduksjon. Eks.: Storfe/sau, samt grovforproduksjon og eventuell annen produksjon av andre vekster.)	stykk	6 000
En-til-en rådgivning, lav sats (Foretak med <u>kun</u> planteproduksjon eller <u>kun</u> husdyrproduksjon. Eks.: Kun grovforproduksjon eller kornproduksjon, eller kun svineproduksjon.)	stykk	4 000
Grupperådgivning	stykk	2 000

Dagens ordninger:

Godkjente klimarådgivere i Nordland per i dag

Klimarådgivere godkjent av Landbruksdirektoratet:

NLR Nord-Norge

Are Johansen
Brita Johansen
Knut Alsaker
Ragnhild Renna
Wolfgang Dohrn

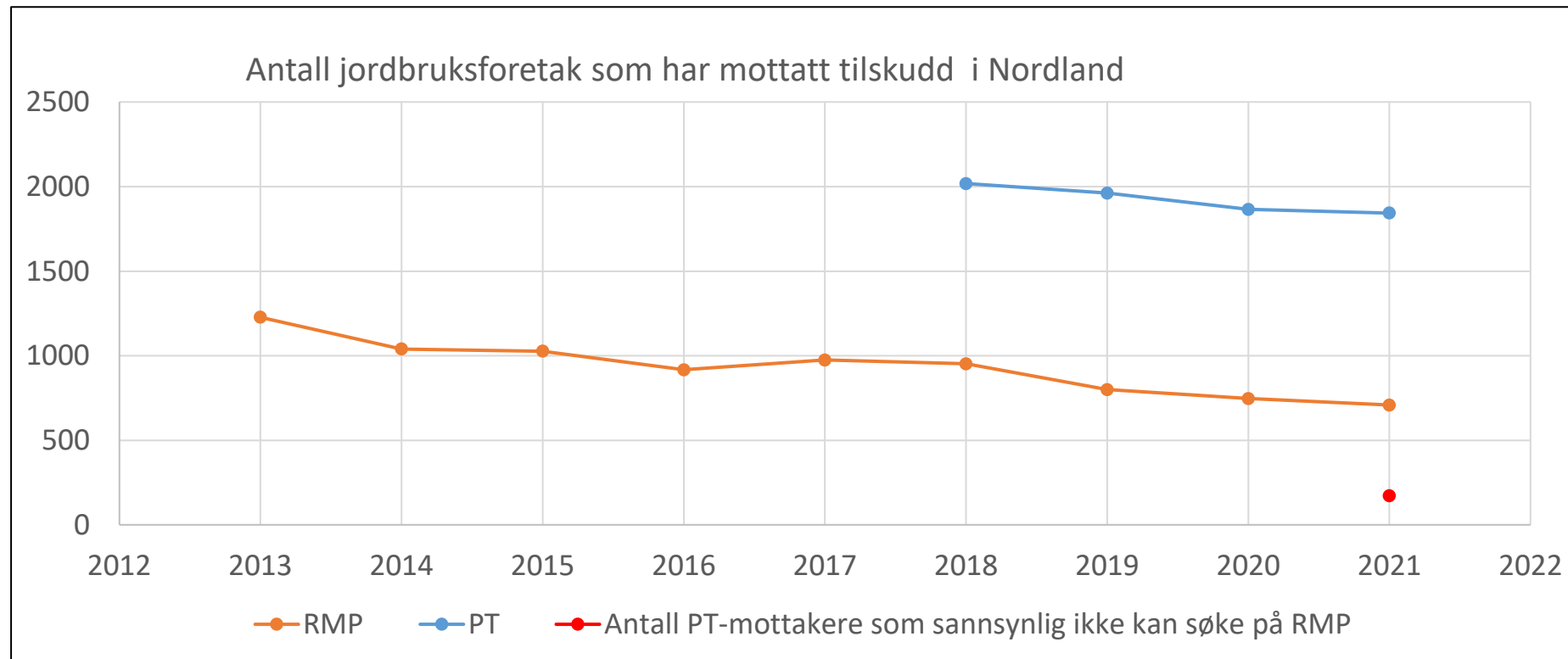
Tine Nord-Norge

Ann Kirsti Knudsen
Aud Peggy Holand
Grethe Solvang
Hans Martin Mørstad
Jørge Lillebjerka
Knut Arne Hagen
Lena Mikkelsen
Mathilde Vilhelmsen
Åsveig Solvang

Dagens ordninger:

Produksjonstilskudd (PT) og miljøtilskudd (RMP) i Nordland – endringer over tid

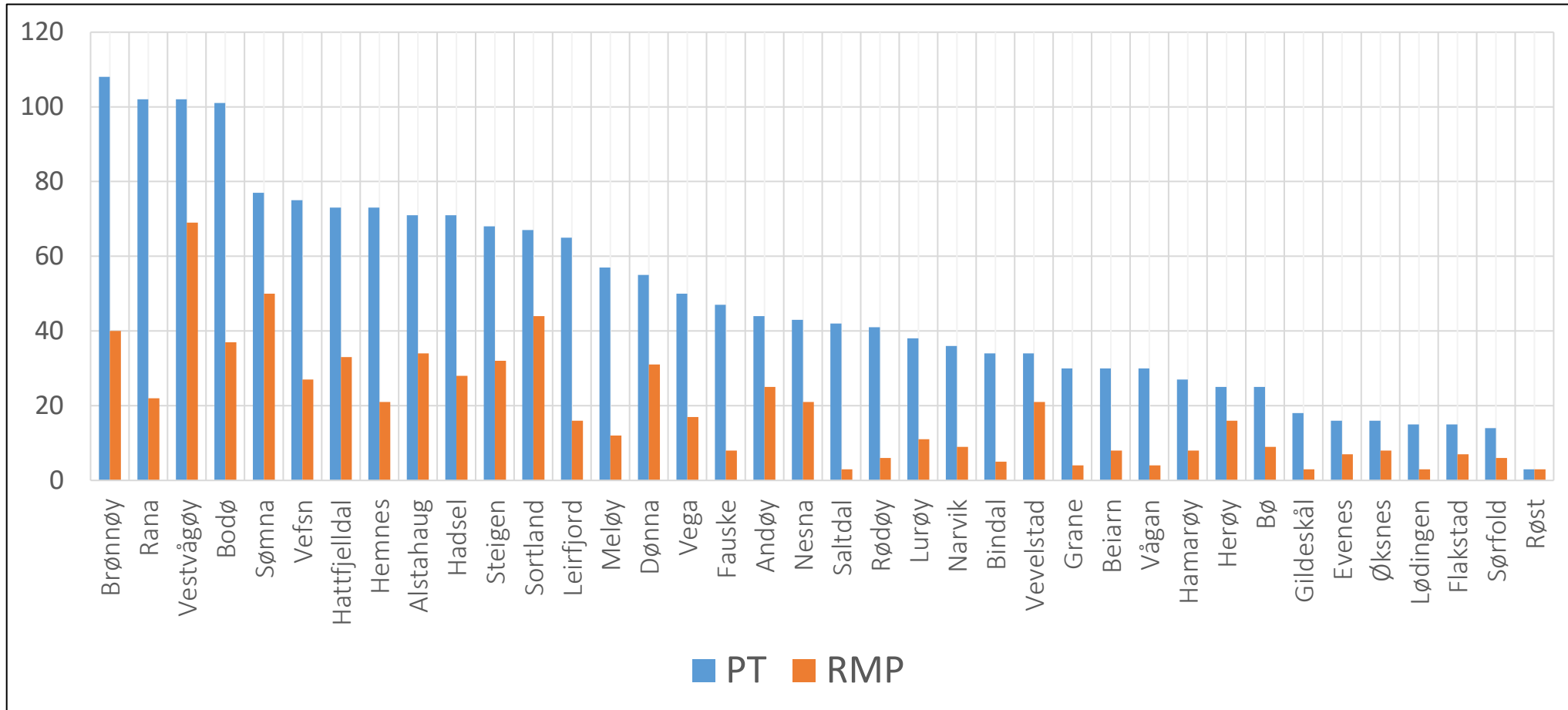

— virker til Nordlands beste

Statistikk 2021:

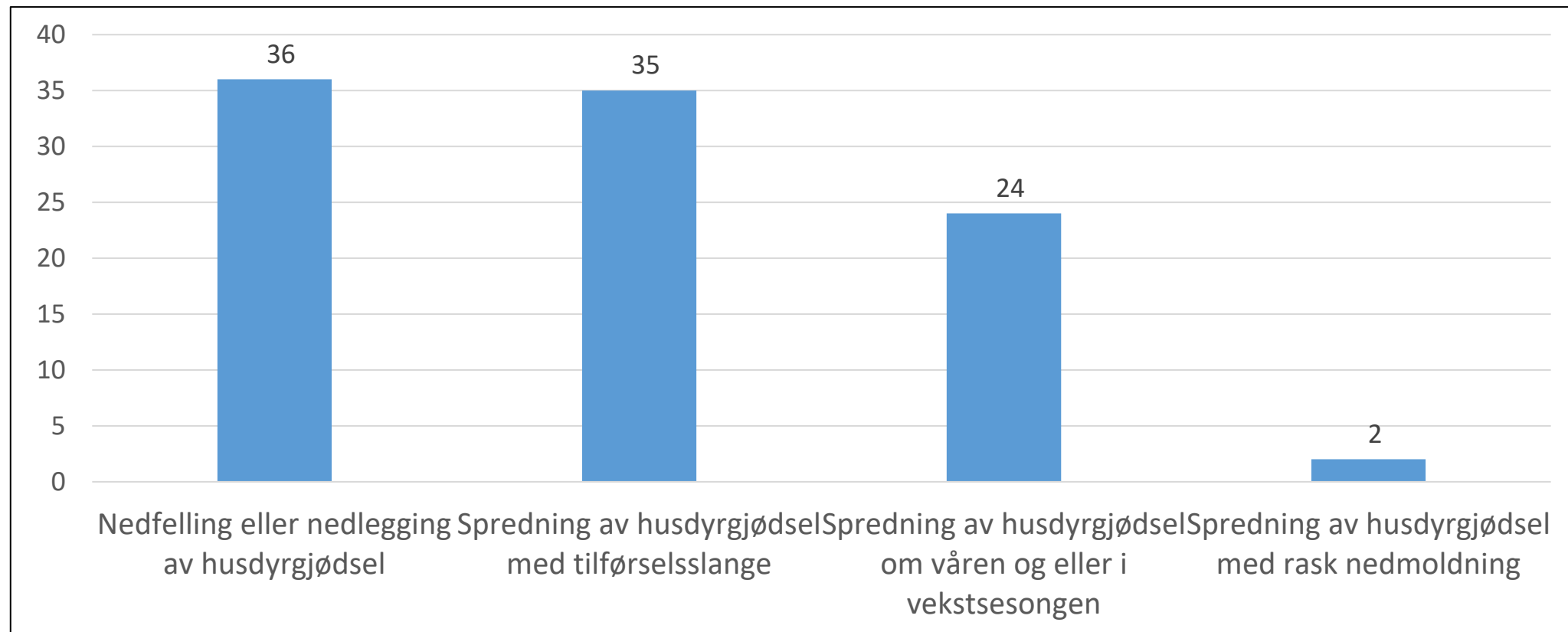
Antall mottakere av produksjonstilskudd (PT) sammenlignet med antall mottakere av miljøtilskudd (RMP) i Nordland

— virker til Nordlands beste

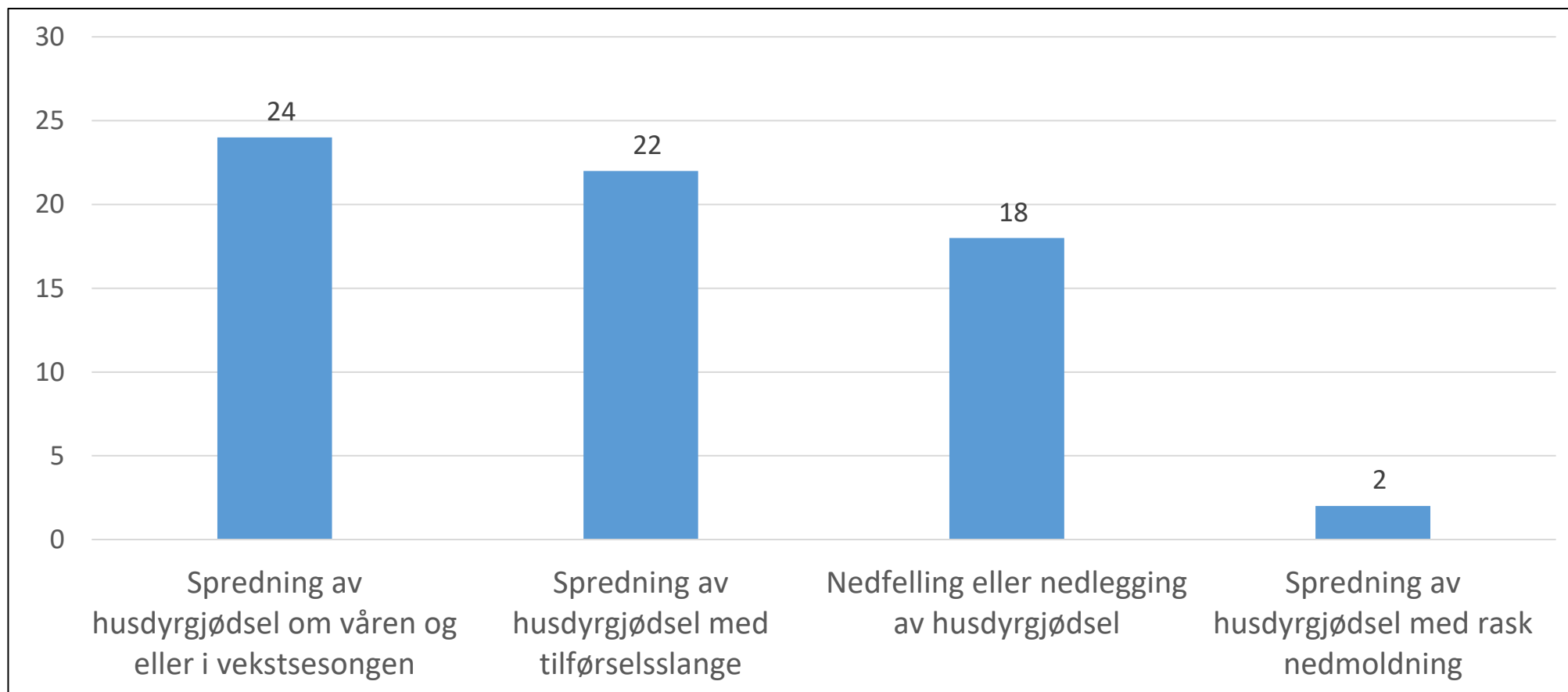

Antall foretak som mottok de ulike tilskuddene til spredning av husdyrgjødsel

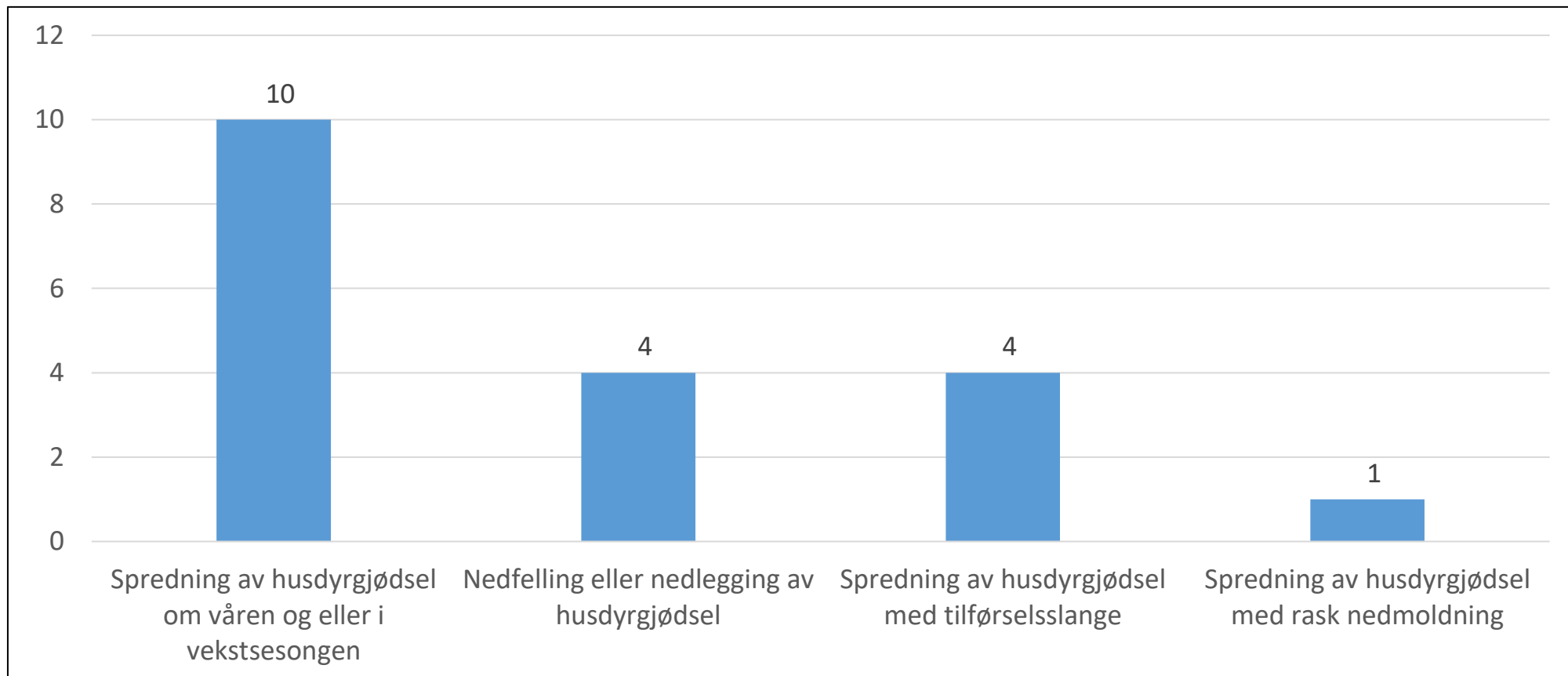

Antall foretak som mottok de ulike tilskuddene til spredning av husdyrgjødsel

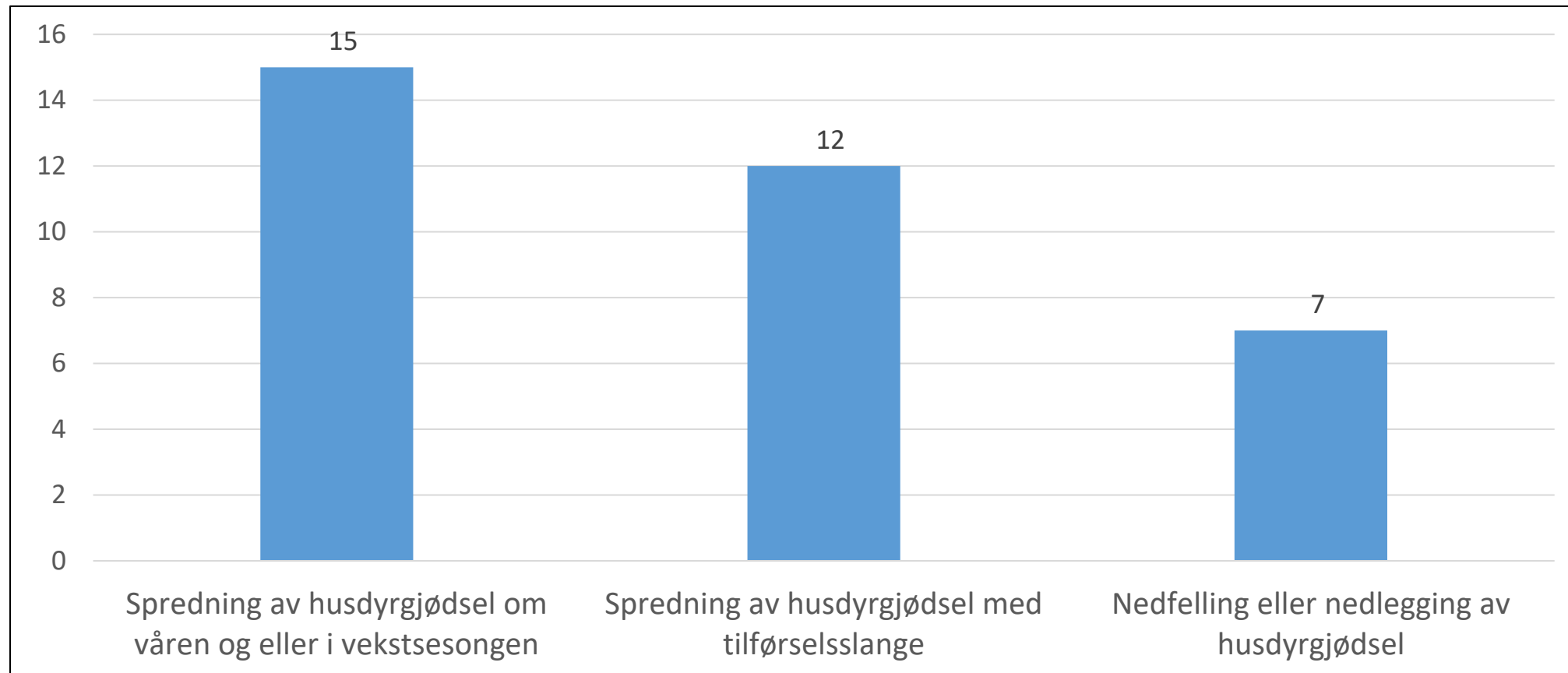

Antall foretak som mottok de ulike tilskuddene til spredning av husdyrgjødsel

Antall foretak som mottok de ulike tilskuddene til spredning av husdyrgjødsel

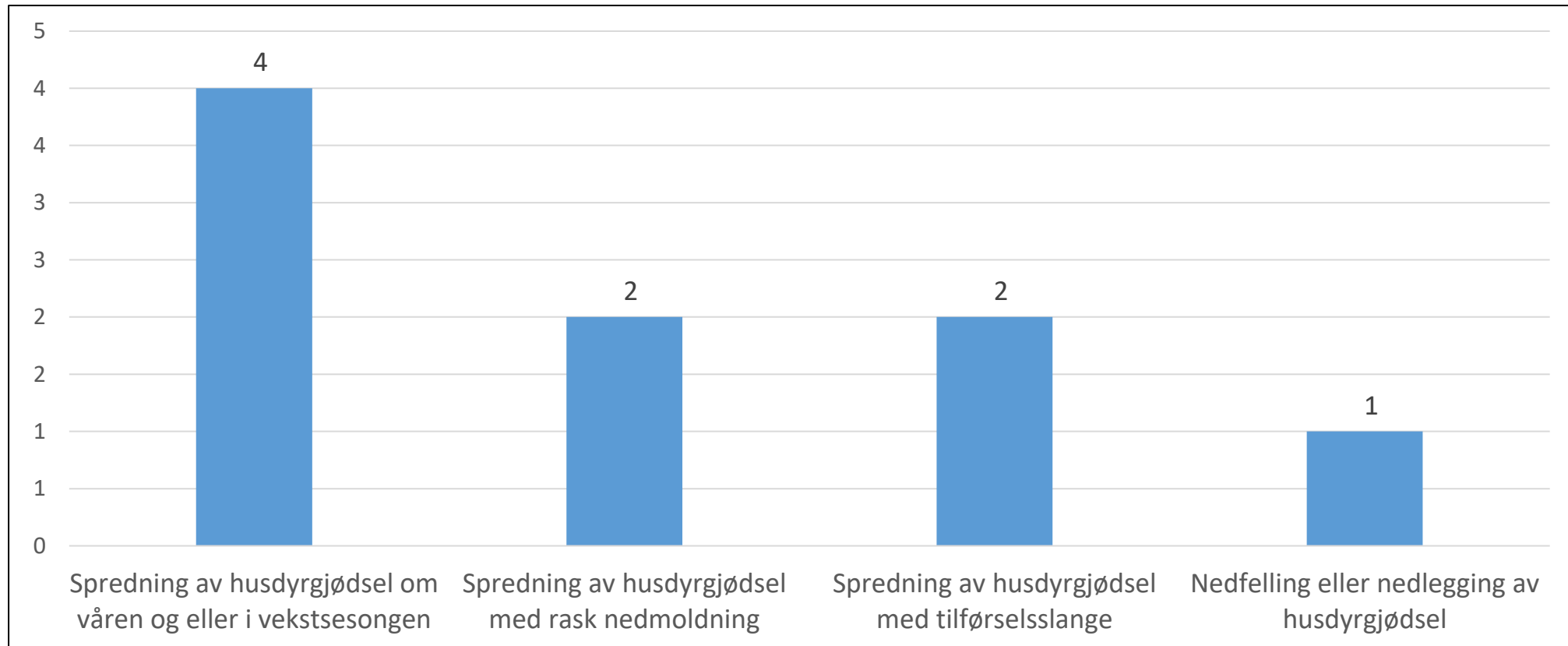

— virker til Nordlands beste

Statistikk **Bindal** 2021:

Antall foretak som mottok de ulike tilskuddene til spredning av husdyrgjødsel

— virker til Nordlands beste

Blikk i glasskula:

Nasjonalt miljøprogram (NMP) 2023-2026

Strategi som utformes av Landbruksdirektoratet:

- **Setter målene for miljøarbeidet i jordbruket** innen åtte ulike miljøtema: kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer, biologisk mangfold, avrenning, friluftsliv, plantevern, utslipp til luft og økologisk jordbruk, Og viser den samlede porteføljen av miljøvirkemidler.
- **Jord og jordhelse** skal inn som eget miljøtema.
- **Gir rammer og bakgrunn**, men har ingen direkte føringer til Statsforvalteren
- Forventes å være **ferdig 01.06.2022**

Spådom:

- Økt fokus på klima, uten at en samtidig mister blikket på vann, kulturlandskap og biologisk mangfold

Blikk i glasskula:

Instruks for regionale miljøtilskudd i jordbruket 2023-2026:

Under oppdatering av Landbruksdirektoratet

Legger føringer for Statsforvalteren:

- Valg av tiltak (ordninger) for miljøtilskudd
- Setter vilkår til tiltakene
- Begrenser det regionale handlingsrommet

Utkast på høring til 07.05.2022, instruksen ferdig innen 01.07.2022

Blikk i glasskula:

Gjødselordningene i utkastet til instruks (1)

Det som er nytt i forhold til søknadsomgangen 2022 er skrevet med **rød** skrift:

De tre tiltakene kan kombineres (overlappe) på foretaksnivå, men <u>ikke</u> på skiftenivå.	<i>Bredspredning av all husdyrgjødsel om våren og i vekstsesongen</i>
	<i>Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel</i>
	<i>Bredspredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding</i>
Dvs.: På spesifikke areal (teiger) kan det spres med hver sin metode.	
Mulig tillegg til hver av de tre tilskudsordningene over	<i>Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange</i>

Blikk i glasskula:

Gjødselordningene i utkastet til instruks (2)

Innskjerping i forhold til søknadsomgangen 2022:

Tilskudd kan bare gis hvis *all husdyrgjødsel som foretaket disponerer*¹⁾ spres om våren eller i vekstsesongen skal gjelde for alle tiltakene.

¹⁾ *All husdyrgjødsel som foretaket disponerer* skal forstås som all husdyrgjødsel som spres på eget areal, eller som søker sprer på andres areal. Det kan dermed ikke gis tilskudd dersom deler av gjødselmengden fra foretaket blir spredd på søkers eget areal, eller på et annet jordbruksforetaks areal etter fristen som Statsforvalteren har satt.

Blikk i glasskula:

Regionalt miljøprogram (RMP) 2023-2026

Strategi som utformes og vedtas av Statsforvalteren i løpet av 2022.

Tar utgangspunkt i og påvirkes av:

- Nasjonalt miljøprogram
- Instruks for regionale miljøtilskudd
- Miljøutfordringene nasjonalt og i Nordland
- Høringsrunde
- Drøftinger i Landbruksforum Nordland
- Ferdig høsten 2022

Blikk i glasskula:

Bionova – jordbrukets Enova?

Hurdalsplattformen:

«Regjeringen vil oppfylle staten og landbrukets avtale om kutt av klimagassutslipp i landbruket ved hjelp av nye verktøy. Det viktigste nye verktøyet vil være etablering av Bionova, en **finansieringsmekanisme til støtte for klimatiltak i landbruket**.»

[Regjeringen.no 14.03.2022:](https://www.regjeringen.no/14032022)

«Regjeringen har igangsatt arbeidet med å etablere Bionova og inviterer med dette alle relevante aktører til å komme med innspill til arbeidet. **Et hovedformål med Bionova er at det skal være et verktøy for å bidra til klimatiltak i jordbruket**.»

Blikk i glasskula:

Bionova (2)

30 mill. kroner over statsbudsjettet for 2022

Noen problemstillinger:

- Involvere jordbruket, eller også skogbruk og havbruk?
- Etablere kompetansesenter eller tilskuddsordning?
- Reduksjon av klimagasser og/eller økt binding av karbon?

Innspill til postmottak@lmd.dep.no:

- Innen 30. mars 2022
- Merkes «Innspill til utredning om Bionova».

— virker til Nordlands beste

Blikk i glasskula:

Samfunnets (sprikende) forventninger

På den ene siden:

- Rein mat
- Nok mat
- Matvaresikkerhet
- Lokalt produsert mat
- God dyrevelferd
- Hensyn til miljøet (luft, vann, naturmangfold)
- Hindre gjengroing - opprettholde kulturlandskapet

På den andre siden:

- Billig mat
- Stort utvalg og stor valgfrihet
- Fri konkurranse
- Mindre/mere rødt kjøtt/grønt

Blikk i glasskula:

Kampen mot/for det røde kjøttet...

På den ene siden:

- Drøvtyggerne, husdyrgjødsel osv. slipper ut mye klimagasser
- «*Vi har ikke rett til å utnytte dyra til...*» (Den veganske tilnærmingen)

På den andre siden:

- **Metanutslippene** fra drøvtyggerne og gjødselhåndteringen kan reduseres
- Lokalt produsert fôr, utmarksbeiter og egen husdyrgjødsel er **god ressursutnyttelse**
- **Karbon bindes i jordbruksjord og beitemark**
- Beitebruken **viktig for biologisk mangfold og kulturlandskap**
- Produksjonen bidrar til **økt matvaresikkerhet/sjøforsyning**

Er det drøvtyggenes skyld at bruken av fossilt brensel har gitt oss global oppvarming?

— virker til Nordlands beste

Takk for meg,
stå på og
lykke til!

Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje

